

Basile Panurgias

Den ukendte kvinde fra The Factory

Roman

Oversat af
Maj Dannemand

*Oversat efter: Basile Panurgias, L'inconnue
de la Factory*
© ÉDITIONS HERODIOS, 2020

texte | tekst

Der var engang...

"En konge!" vil mine små
læsere sige.

Men nej, børn, I tager fejl. Der
var engang... et stykke træ.

Det var ikke et stykke ædeltræ,
men en simpel kævle, som dem man
smider ind i brændeovne eller pejse
om vinteren.

CARLO COLLODI,
Pinocchios Eventyr.

”Intet Venedig uden gondoler.” Eller måske ”Ingen gondoler uden Venedig.” En af delene. Jeg husker det ikke. Men evnen til at fange opmærksomheden var den samme. På engelsk, fransk, tysk eller selv på italiensk. Senere, midt i 1990’erne, blev japansk og kinesisk tilføjet, men da havde jeg allerede forladt Venedig. Turisterne stoppede op, betænkte sig, og opmuntret af guiden, som løftede sin paraply mod himlen, gik de ind i min fars værksted.

I 1950’erne havde der været omkring tyvetusind gondoler, men tredive år senere, da min far begyndte at tage imod besøgene, var der kun firehundrede. Ligeledes var der kun nogle få *squeri* tilbage, disse skibsværfter, hvor lagunens fartøjer blev bygget eller repareret. Det smukkeste sted i verden, Arsenalet, var næsten mennesketomt, og min fars værksted havde også været næsten uddødt i mange år. For at bevare noget, der skulle forestille aktivitet, havde nogle gamle gondolskrog ligget og vugget til bølgenes rytme i et stykke tid, men på grund af den uro i vandet, som krydstogtskibene producerede, havde man været nødt til at tørsætte dem. Forskellen på de gondoler, som ventede på at blive restaureret og dem, som havde bevaret deres oprindelige udseende for at blive fotograferet, havde fortonet sig.

Idéen med besøgene stammede fra en guide, som var

kommet ind værkstedet. Indtil da afviste min far høfligt de nysgerrige for at bevare sine håndværkshemmeligheder - kvaliteten af hans malerarbejde, som var i en dyb, mat sort farve, havde ikke sin lige - men denne insisterende franskmand havde svoret på, at det drejede sig om små oplyste grupper, som elskede lagunen, hver besøgende ville blot tage et eller to fotografier. At man ville betale ham ti tusind lire for hvert besøg.

"Så hvis det var tilfældet..."

"Udbedre" gondolerne, som man siger på venetiansk, var ikke længere en levedygtig aktivitet uden den kommunale støtte. Hvis min far havde lyttet til mig og havde lavet sin *squero* om til et boutique-hotel, var vi ikke kommet dertil. Besøgene greb hurtigt om sig, og Lonely Planet fandt på at tale om dem, som om et alternativ for de turister, der havde fået nok af Tintoretto og Tiepolos malerier, og inden min far kunne nå at indse, hvad der var ved at ske, blev *squero*'en fredet. Den blev gjort til en museumsgenstand for altid.

Da min far erfarede dette, ved at dechifrere brevet med halvmånerne, som han fremover antog for at være forbundet med værkstedets operetteindretning, var han stolt over det, selvom mulighederne for berigelse forsvandt sammen med *squero*'ens oprindelige aktivitet.

Min far var ikke grådig, men han så servil ud, når han greb en *fórcola* for at række den til turisterne. *Fórcola*'en er den åregaffel i træ, som man installerer på hver side af gondolen, og hvor man placerer åren for at lette den komplekse håndtering. "Prøv at mærke, hvor smuk den er, lige så blød som en kvinde", sagde han til mændene og "lige så blød som en baby", sagde han til kvinderne.

Når han så det perplekse udtryk hos de forskellige besøgende, præciserede han: "De står foran byens allervigtigste genstand. *Fórcola'*en. Gondolens sjæl. Byens sjæl", og han insisterede på italiensk: "*L'anima di Venezia*" og nogle gange endda "*L'animaledi Venezia*" for at understrege, at *fórcola'*en var beriget med liv.

Til italienerne og grupperne med intellektuelle forklarede han: "Det er ikke Venedig, der har opfundet gondolerne, men gondolerne, som har skabt Venedigs arkitektur."

Lombarderne havde ikke været i stand til at udtænke så perfekt et fartøj, dengang de ville invadere lagunen, og derfor var Venedig forblevet utilgængelig og tro mod Ravennas eksarkat, det vil sige Orientens byzantinske verden. Uden gondolen ville søbyens arkitektur derfor hovedsageligt have været barok.

Min far endte med at sælge et stort antal *fórcola'*er. Lidt efter lidt indtog de pladsen i butiksvinduet, idet de blev erstattet, det kan ikke nægtes, af modeller, som var fremstillet på en nærmest halvindustriel måde af *remiere'*rne, årefabrikkerne, som havde forenklet designet. Gondolen er et asymmetrisk fartøj, og gondolierens vægt bliver forskudt. Derfor er *fórcola'*en tilpasset efter vægten og størrelsen på hver enkelt roer, men for turisterne var disse subtiliteter uden betydning, der var blot tale om træstykker, der var fremstillet som futuristiske statuetter.

Opblomstringen af denne masseturisme gik tilbage til 1954. Dette år havde den venetianske kommunalbestyrelse forbudt al fremtidig udvikling af gondolerne, lidt ligesom hvis New Yorks kommune havde forbudt at

Impala taxierne afløste Checker Cabs'ne i 1970'erne. Venedig, som var en flittig by, der altid var i stand til at genopfinde sig selv, kunne have overgivet sig ved således at blive en slumrende lagunes klenodie til stor fornøjelse for dem, som elsker et forstenet ideal.

I slutningen af 1990'erne var mine ældre brødre allerede flyttet hjemmefra. Den ene var gondoliere og den anden paramediciner. Jeg boede derfor alene på *squero*'ens loft, hvor jeg kunne observere, det som der var blevet af min fars forretning, når jeg krydsede mezzaninen i min ørnerede for at gå på toilettet. Jeg beklagede mig ikke, jeg havde kunnet leve her længe, ikke kun fordi boligerne var for dyre til at man kunne tvinge mig til at forlade familiehuset, men desuden kunne jeg benytte den udvendige trappe og føre et selvstændigt liv for ikke at tale om, at jeg kunne få et arbejde, eftersom arbejdsløshed i Venedig var ukendt for indfødte venetianere.

Ikke desto mindre havde min far observeret, at amerikanerne, som gik i land fra krydstogtskibene, studsede over den høje pris på forsendelsen af *fórcola*'erne til Amerika.

"Alvise, hvad ville du sige til at tage til Amerika og sælge dem? sagde han til mig en dag. Ciao til transportudgifter pr. enhed. Du må tage over og åbne dette marked. Jeg har tjent en del penge denne vinter, jeg kan finansiere din rejse. En kvindelig amerikansk kunde har fortalt mig, at jeg ville kunne få stor succes derovre."

Jeg vidste ikke, hvad jeg skulle svare. Amerika. Altid denne myte om Amerika hos de ældre. Jeg var ikke imod idéen om at tage derover, men jeg fandt tilbuddet om at

sælge *fórcola*'er i New York absurd. Jeg kunne dog ikke sige min far imod og trods min unge alder, sagde jeg til mig selv, at det faktisk var en unik mulighed for at rejse væk herfra. Det gjorde mig ondt at lyve for ham.

"Ja, det er en rigtig god idé, far."

Min far smilede.

"Denne dame sagde også noget meget rigtigt til mig, vi sætter en mere luksuriøs sokkel på dem. Hun kender nogle folk derovre, du skal se, det bliver nemt."

Jeg blev stoppet ved tolden i New York, og jeg blev udspurgt om, hvad jeg lavede med "disse ting" i træ. Jeg havde svært ved at forklare, hvad en *fórcola* var, og især svært ved at forklare, hvorfor jeg transporterede fem stykker, som jeg ville forære som gaver. Med en mistænksom mine satte man et stempel i mit pas, og med en nedladende gestus blev jeg tolereret på amerikansk territorium.

Kvinden, som havde overbevist min far om at komme og sælge *fórcola*'er i New York, havde sendt sin chauffør, hun skulle give mig husly i nogle uger.

Hun ville kontakte mig, sagde chaufføren, men jeg så aldrig noget til hende. I lejlighedens gigantiske entré var hendes *fórcola* blevet lagt skødesløst på gulvet, stadig indpakket i bobleplast. Jeg så frem til opholdet med bekymring.

Over for bygningen lå en italiensk café, Caffè Dante, med en spektakulær kaffemaskine med en ørn på toppen. Jeg talte straks italiensk til ejeren. Han var lidt mistænksom til at starte med, men endte med at svare mig på et forældet, rustent sprog og lod endda et "*voi*"

falde – en arkaisk De form fra Mussolinis tid. Han var sicilianer, født i New York af indvandrerforældre. Jeg tog en *fórcola* op af min sportstaske.

”Men hvad skal jeg dog stille op med den? Det her er en siciliansk café, ikke en venetiansk.

- Men Dante var fra Toscana...

- For resten af verden er Dante bare italiener. Hør her, du kan efterlade din gondolestump i butiksvinduet, og hvis der kommer én og vil købe den, sælger jeg den. Hvor meget vil du have for den?

- Tusind dollar.

- Er du seriøs?

- Det er prisen i Venedig.

- Min ven, du har ikke forstået noget. Ingenting overhovedet. Læg den dér, og så må vi se, hvad der sker.

- Jeg har fire andre, hvis...

Inden min afrejse havde jeg købt et kort over Manhattan, som var lavet af den kendte grafiske designer Massimo Vignelli. New Yorks visuelle identitet kunne i høj grad tilskrives hans ekstremt forenklede geografiske udlægning af byen, men denne abstraktion passede ikke overens med det, som jeg opdagede. Jeg forventede at gå gennem gader med rette vinkler, hvorimod jeg fór vild i Greenwich Village' krogede veje. Jeg kunne derfor ikke forstå, hvorledes to parallelle gader, West 4th Street og West 11th Street for eksempel, kunne krydse hinanden.

Tilfældet, alt er et spørgsmål om tilfælde. Hvis en direktør for en tøjbutik ikke havde set *fórcola*'en i butiksvinduet og købt de fem for at udsmykke sin butik, ville jeg være rejst hjem til Venedig på ynkelig vis. Jeg havde

ikke holdt styr på mine udgifter, idet jeg troede, at det var nemt at leve i New York. Jeg havde ikke kunnet klare mere end én måned her. *Fórcola'*en havde til slut generhvervet sin oprindelige funktion, et holdepunkt til at sætte maskinen i gang og derefter udfordre roeren Alvise ligevægt i New York.

Jeg havde næret lidt foragt for min fars idé, men nu da det viste sig, at han havde haft ret, befandt jeg mig uden ammunition til at kritisere ham og frigøre mig fra ham. Dette styrkede min lyst til at forblive langt fra Venedig.

Jeg forestillede mig ikke, at jeg skulle blive mange år i New York.

Det er idiotisk at lade
detektivhistorier finde sted i
byen New York. New York er i
sig selv en detektivhistorie.

AGATHA CHRISTIE.

Jeg så hende stå lige foran mig, men jeg hørte hende ikke.

Hvis jeg ikke kiggede på hendes læber, der bevægede sig, ville jeg intet have forstået. Mine øre havde været betændte i nogle dage, og når man er syg i New York, forsvinder vennerne. Derfor blev jeg liggende på loftet. Jeg kunne ikke tale i telefon, jeg lyttede til meget høj musik i håbet om, at det ville løse mit problem.

På afstand prøvede jeg at få hende til at forstå, i hvilken tilstand jeg befandt mig, ved at pege på mine øre, men eftersom hun var ligeglad med det, som ikke var forbundet med hendes liv, troede hun måske, at jeg havde det fint. Silvana var mere bekymret for, hvad der skete i hendes land, Venezuela. "Luderen" på tredive år var endt med at gifte sig med sin halvfemsårige bedstefar. At bo i bofællesskab er en voldsom degradering, når man har en Picasso i familien, et ungdomsportræt, "som har været hos os siden det 19. århundrede" sagde Silvana på en vanvittig måde for at understrege sin arvestatus.

Jeg gentog over for hende, at jeg slet ikke havde det godt. Pludselig så hun på mig, som om hun forstod mig, men hendes behov for at jeg interesserede mig for hende var stærkere end hendes medfølelse. Hun udtalte en sætning, jeg tydede ordene på hendes læber, som hvis mit hoved var under vand.

"Luk øjnene"

Jeg var ikke i humør til det, men jeg fulgte ordre uden at snyde. Jeg gjorde mig umage og hørte den følgende ordre:

"Åbn dem nu"

Hun havde taget sin hue af og smilede, mens hun ventede på, at jeg skulle erklære, at jeg var helt vild med hendes nye platinblonde hår. Jeg sagde det, som hun ønskede at høre: "Meget smukt" uden at mene det, men uden at gøre for meget ud af det, under alle omstændigheder ville hun ikke tage notits af mit svar. Bagefter tænkte jeg, at den ekstremt blonde farve på paradoksal vis fremhævede den eksotiske side hos en mørk kvinde. Efter mit bifald beundrede hun sig i spejlet og spurgte:

"*You are sure you love?*"

Dette var hendes nøjagtige ord, som blev udtalt på det forsimplede engelsk, som er karakteristisk for byens udlændinge, og som bliver forstået af den mexicanske sælger i *bodegaen* på hjørnet.

"*Fantastic*", lød mit svar. Superlativer kunne man aldrig bruge for mange af.

Hvorfor bad Silvana om min mening? Af de tre samboer, var Spencer dommer, hvad angår elegance, men han sov stadig. Silvana indså uden tvivl, at hun havde begået en fejl, og hun havde brug for at blive beroliget øjeblikkeligt. Jeg turde hverken tale om Marilyn eller Madonna, som formentligt havde inspireret hende, jeg nøjedes med tvetydigt at sige: "*It's so you!*" for at få fred.

Vi boede sammen, fordi jeg havde været den første, der så annoncen, som hun havde indrykket i *Village Voice*.

Det virkede betryggende på hende, at jeg var venetianer. Jeg havde klogeligt undgået at tale om penge, jeg havde sagt, at jeg var grafisk designer, men som med mange europæere her, formodede man, at jeg havde midler til at leve for uden et fast arbejde takket være et fra barndommen veletableret netværk eller familiesolidaritet. Valget af en god sambo i tageligheden var essentielt, for det var ikke muligt at have et privatliv – et par sorte stativer gjorde det ud for afskærmning, idet ejeren forbød alle hårde skillevægge for at undgå et harmonisk og krævende bofællesskab.

Modvilligt, havde jeg ladet et par ironiske udtalelser falde om vores amerikanske værter, men jeg kunne mærke, at det var den eneste måde at blive valgt.

Silvana skrev en ph.d.-afhandling om økologi i Amazonlandet, hvilket gav hende mulighed for at forlænge sin status som studerende. Hun ville organisere en stor forsoningsfest i Central Park, lidt à la de indianske chautauquas-arrangementer i starten af det 20. århundrede. Hun forsøgte at kontakte Sting og Paul Simon for at give liv til projektet og forsikrede mig, at der kun var tale om en formalitet. Jeg havde allerede være i New York i nogle år, og længe nok til at vide, at man ofte løj over for sig selv for at holde rytmen.

Spencer var homo. Der var ingen tvivl om hans seksualitet. I denne ikke så fjerne periode markerede feminine bevægelser og en affekteret stemme en seksuel orientering. Af forsigtighed talte han om "én" for at omtale en elsker, og han gav sig ud for at være biseksuel, fordi det lød sofistikeret. Ud fra mit kendskab til homo-

miljøet på denne tid ville han ikke få noget fast forhold, og således ingen kæreste, som ville besætte vores sofa...

Hvad Silvana angår, afslørede hun for mig, at hun havde et forhold til en af sin ph.d.-vejlederes assistenter, en ph.d.-studerende fra et fakultet i den nordlige del af staten New York, en fuldblods amerikaner, som dem hun gjorde grin med. De sås kun om søndagen, når han kom ned fra Hudson dalen, hvor han boede på en gård, som han var ved at sætte i stand. Ikke desto mindre havde hun under vores samtale bekræftet, at alle kærlighedsaffærer skulle finde sted andetsteds end hos os.

Jeg havde været lidt for hurtig til at forestille mig, at Silvana ikke havde en stor libido. Da jeg hørte hendes skrig, da jeg kom hjem en aften, havde jeg svært ved at forbinde den stemme, jeg hørte, med den venezuelanske kvindes krop. Jeg lærte hurtigt hendes rutine at kende: hver gang hendes kæreste kom på besøg, så hun en europæisk film med ham, idet de troede, at lyden fra filmen ville dække deres elskovsleg. I entréen sad Spencer også og så en video på fjernsynet med nogle overdimensionerede høretelefoner på ørerne. Idet han smilede bredt til mig, lavede han en bevægelse, som betød: "Der sker noget her, du vil få det sjovt..."

Spencer indrettede sin egen rutine efter Silvanas, han så episoder af den engelske serie *Game On*, som nogle venner fra London sendte til ham – en historie om tre "dysfunktionelle" samboer, som os. Han så to eller tre episoder, mens Silvana og hendes fyr elskede, inden de forsvandt ud på badeværelset. Og senere, midt om natten, gik Spencer ud. Man spurgte aldrig, hvor han skulle hen,

man respekterede og frygtede denne djævelske parallelverdens virkelighed, hvor han strejfede om, og man ville ikke vide, hvad det præcist betød at være bøsse i New York.

[...]